

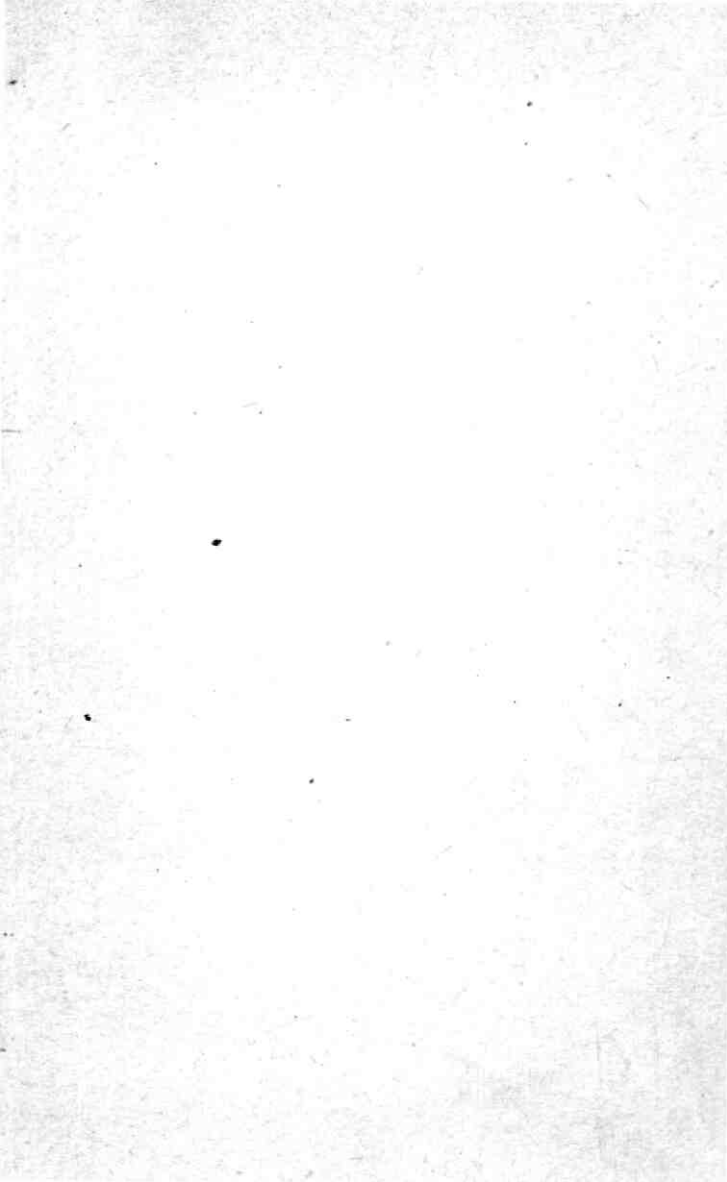
Beknopte verhandeling over den syllabus, in vragen en antwoorden

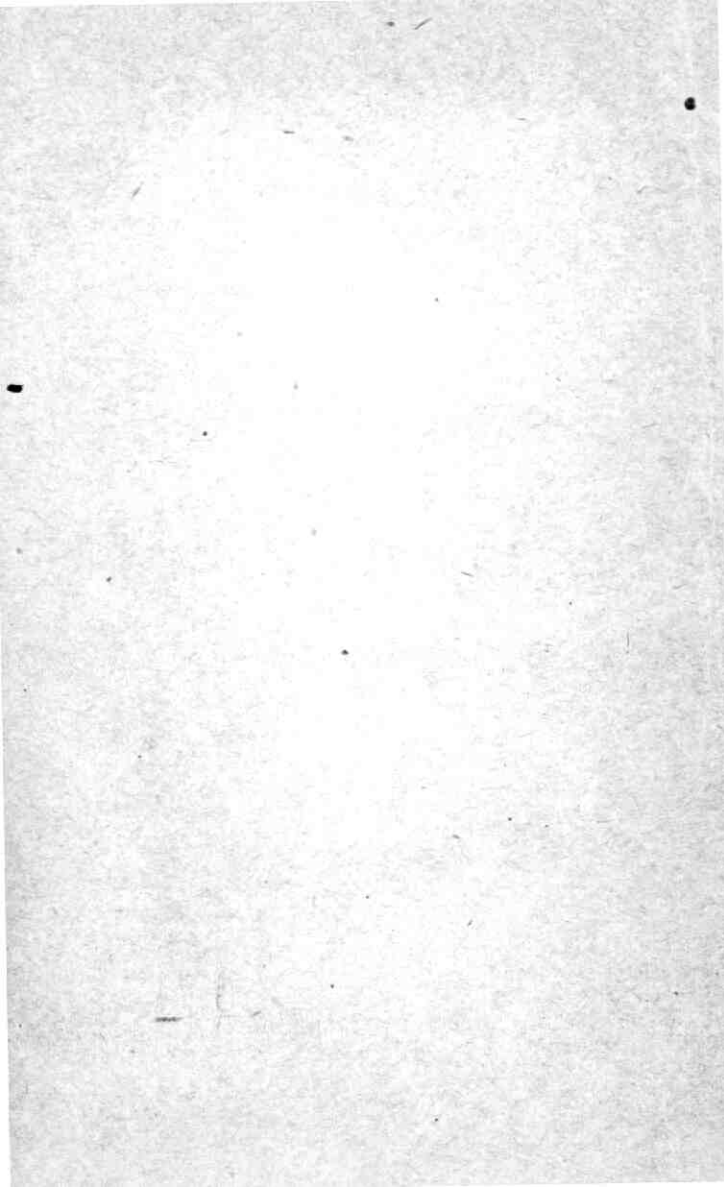
<https://hdl.handle.net/1874/236001>

Vak 61

ρ
48

mm 13202

BEKNOPTE VERHANDELING

OVER

D E N S Y L L A B U S .

Vak 61
48

BEKNOPTE VERHANDELING

OVER

DEN SYLLABUS,

IN

VRAGEN EN ANTWOORDEN

DOOR

Mgr. GAUME,

NAAR HET FRANSCH BEWERKT

R. K. PRIESTER.

KERKELIJK GOEDGEKEURD.

G. MOSMANS,

MARKT, A, 14, 'S BOSCH.

BIBL. CONGREGATIONIS
VAN EEN PRAEDICANTIA

IMPRIMATUR.

Ultrajecti.
1 Maii 1877.

J. H. WENSING.
Emer. prof. Libr. Cens.

VOORWOORD.

Den 20^{en} April 1875 zeide de Paus, in zijn antwoord aan de pelgrims van Montpellier: „Het is niet voldoende eerbied voor den Heiligen Stoel aan den dag te leggen; men moet ook gehoorzaamheid bewijzen aan den Syllabus en aan de Onfeilbaarheid.

Onderwerping aan den Syllabus is derhalve een gewetensplicht voor alle christenen, zonder uitzondering. Allen moeten bijgevolg den Syllabus kennen en dien wel zóó kennen, dat hij voor een ieder, zoo wel priester als leek, bewoners van stad en land, een onveranderlijke uitspraak Gods is en een leidsman die altijd bij ons is.

Dit eischt niet alleen de gehoorzaamheid aan de Kerk, maar het is ook noodzakelijk, ten einde de valstrikken te kunnen vermijden, die voor onze voeten worden gespannen, dat wil zeggen, de dwalingen

die ons omringen, en die zoo talrijk zijn als de stofdeeltjes der lucht, en die even tegenstrijdig zijn aan de tijdelijke belangen der volkeren, als noodlottig voor het heil der zielen.

En toch moet men bekennen, dat van al de bescheiden, die onder de leiding der Voorzienigheid, in den laatsten tijd van den Heiligen Stoel zijn uitgegaan, misschien geen enkele minder bekend is en slechter begrepen wordt, dan de Syllabus. Aan velen is nauwelijks de naam er van bekend. Voor een groot aantal anderen is hij een voorwerp van onverschilligheid, wordt hij nauwelijks een kwartier uurs ernstige studie waardig gekeurd. Wie kan het aantal tellen van hen, die door de slechte dagbladen misleid, denzelven beschouwen als een ongelukkige of minstens ontijdige daad; of die er een twistfakkel en eene bedreiging in zien, der Maatschappij aangedaan.

De valsheid dier begrippen aan te toonen, en, voor de duizendste maal, de hooge wijsheid van den Heiligen Vader in 't licht te stellen, die, in weerwil van zijne beproevingen, met een aanhoudende zorg voor het geluk van allen waakt; ziedaar het doel van dit werkje, dat bestemd is om vooral onder het volk het licht der waarheid te brengen.

Reeds is, in overeenstemming met den wil van den onsterfelijken Opperpriester, te Parijs een *Catechismus der Onfeilbaarheid* verschenen, die door den Heiligen Stoel goedgekeurd werd: wij wenschen hetzelfde te doen voor den *Syllabus*.

Op deze wijze zal elk kind der Kerk, van welken stand het ook zijn moge, een dubbelen fakkel hebben om zijn wandel te leiden en veilig den weg der waarheid te kennen, te midden van de kronkelpaden der dwaling, die in onze dagen zoo talrijk zijn.

HOOFDSTUK I.

De Syllabus.

V. Wat is de Syllabus?

A. De Syllabus is een verzameling van de voornaamste dwalingen, die tegenwoordig in de wereld zijn verspreid en reeds door de Kerk veroordeeld werden.

V. Was de Syllabus noodzakelijk?

A. Te vragen of de Syllabus noodzakelijk was, is even dwaas als te vragen of een getrouwe gids noodzakelijk is voor den reiziger, die genoodzaakt is om des nachts een onbekend bosch, vol afgronden, door te trekken.

V. Welke zijn deze afgronden?

A. Deze afgronden zijn de veelsoortige dwalingen, waarmede de tegenwoordige wereld is opgevuld en die een aanhoudend gevaar opleveren, niet alleen voor het geloof van den christen, maar ook voor het behoud der maatschappij.

V. Wat doet de Syllabus?

A. Opdat een ieder gemakkelijk deze verschillende dwalingen zou kennen en vermijden, voegt de Syllabus ze in eenige

weinige bladzijden bijeen, en geeft hij nieuwe kracht aan de veroordeelingen welke reeds vroeger die dwalingen troffen.

V. Hoe moeten wij den Syllabus beschouwen?

A. Wij moeten den Syllabus beschouwen: 1. Als een bewijs van de vaderlijke zorg, waarmede de Paus over de wereld waakt; 2, als het *kompas van den christen* en de *grondwet der natiën*; bijgevolg, als een groote weldaad, omdat hij, door ons den weg voor te schrijven dien wij moeten volgen, ons belet te verdwalen en ten gronde te gaan.

HOOFDSTUK II.

De gehoorzaamheid aan den Syllabus.

V. Hoe moeten wij aan den Syllabus gehoorzamen?

A. Wij moeten aan den Syllabus gehoorzamen, zoo als wij moeten gehoorzamen aan de leeringen van den Paus en der Kerk.

V. Hoedanig moet deze gehoorzaamheid zijn?

A. Deze gehoorzaamheid moet zijn, eene gehoorzaamheid door den geest, door het hart en door het gedrag getoond.

V. Waarin bestaat de gehoorzaamheid door den geest getoond?

A. De gehoorzaamheid door den geest bestaat daarin, dat men vastelijk en zonder tegenwerpingen te maken, gelooft aan alles, wat de Syllabus leert, en zonder eenig voorbehoud veroordeelt, al wat deze veroordeelt, en in den zin waarin de Syllabus veroordeelt.

V. Waarin bestaat de gehoorzaamheid door het hart getoond?

A. De gehoorzaamheid door het hart getoond bestaat daarin, dat men met erkentelijkheid alle leerstellingen van den Syllabus omhelst.

V. Waarom?

A. Omdat de Syllabus ons in het bezit stelt van de waarheid, die het hoogste goed is, en ons behoedt voor de dwaling, die het grootste kwaad is.

V. Waarin bestaat de gehoorzaamheid die zich door het gedrag toont?

A. De gehoorzaamheid die zich door het gedrag toont, bestaat daarin, dat wij in het bijzondere en in het openbare leven onze woorden en daden richten naar de leeringen van den Syllabus.

HOOFDSTUK III.

*Noodzakelijkheid van de gehoorzaamheid
aan den Syllabus.*

V. Is de drievoudige gehoorzaamheid,

waarover wij zoeven gesproken hebben, noodzakelijk?

A. De drievoudige gehoorzaamheid waarover wij zoeven gesproken hebben, is bepaald noodzakelijk, immers eene bloot uiterlijke onderwerping zou eene schuldige huichelarij zijn.

V. Wat moet men denken van hen, die den Syllabus kennende, er niet aan gehoorzamen?

A. Van hen, die den Syllabus kennen en er niet aan gehoorzamen, moet men denken, dat zij zich zelve in 't ongeluk storten, terwijl zij ook anderen in 't verderf voeren.

V. Wat moet men denken van hen, die uit onwetendheid niet aan den Syllabus gehoorzamen?

A. Men moet van hen, die uit onwetendheid niet aan den Syllabus gehoorzamen, denken, dat zij zich in gevaar stellen van min of meer zware zonden te begaan, naar gelang zij minder of meer vrijwillig in de dwalingen vallen.

V. Wat volgt daaruit?

A. Daaruit volgt, dat allen den Syllabus moeten kennen, omdat allen er evenveel belang bij hebben om de waarheid te kennen en voor de dwalingen bewaard te blijven.

V. Voor wie is die kennis vooral noodzakelijk?

A. Die kennis is vooral noodzakelijk voor hen, die geroepen zijn om anderen te onderrichten en te besturen.

V. Wat is het doel van deze verhandeling?

A. Het doel van deze verhandeling is, om onder alle rangen der maatschappij, de kennis van den Syllabus en van de verplichtingen die hij oplegt, te verspreiden.

H O O F D S T U K I V.

Dwalingen die door den Syllabus veroordeeld zijn; het pantheïsme, het naturalisme, het absolute rationalisme.

V. Wat bevat de Syllabus?

A. De Syllabus bevat *tachtig* stellingen, die, volgens den aard der veroordeelde dwalingen, tot tien verschillende hoofdwalingen kunnen terug gebracht worden.

V. Welke zijn de eerste dwalingen die door den Syllabus veroordeeld zijn?

A. De eerste, door den Syllabus veroordeelde, dwalingen zijn: het pantheïsme, het naturalisme, het absolute rationalisme.

V. Wat is het pantheïsme?

A. Het pantheïsme is eene dwaling, die daarin bestaat, door te zeggen, dat alles God is, de mensch, en de wereld, de geest en het stof.

V. Wat is het naturalisme?

A. Het naturalisme is eene dwaling die de noodzakelijkheid der openbaring loochent, en die beweert, dat de mensch, alleen door het licht zijner rede, tot de kennis van alle waarheden kan komen, en door de krachten van zijn natuur alleen, alle deugden kan beoefenen, die noodzakelijk voor de zaligheid zijn.

V. Wat is het absolute rationalisme?

A. Het absolute rationalisme is de dwaalleer van hen, die beweren, dat de rede van den mensch onafhankelijk is van elk leerstelling gezag, en dat deze rede zelve haar eigen licht en leidsvrouw is.

HOOFDSTUK V.

Vervolg.

V. Hoe worden deze drie dwalingen door den Syllabus uiteengezet en veroordeeld?

A. Deze drie dwalingen worden door den Syllabus in de volgende stellingen uiteengezet en veroordeeld *).

„1. Er bestaat geen opperst, alwijs en alvoorzienend goddelijk wezen, van dit

---

*) Wij hebben gemeend, hier de kerkelijk goedgekeurde vertaling der stellingen te moeten geven.

heelal onderscheiden, en God is hetzelfde als de natuur, en derhalve aan veranderingen onderhevig, en God wordt werkelijk in den mensch en de wereld, en alles is God en heeft de eigenlijke zelfstandigheid zelve van God; en eene en dezelfde zaak is God als de wereld, en diensvolgende de geest als het stof, de noodzakelijkheid als de vrijheid, het ware als het valsche, het goed als het kwaad, en het rechtvaardige als het onrechtvaardige.

2. Alle werking van God op de menschen en de wereld moet geloochend worden.

3. De menschelijke rede beslist alleen met algeheele terzijdestelling van God, over waar en valsch, over goed en kwaad; zij is zich zelve tot wet en uit hare eigene natuurlijke krachten genoegzaam om voor het welzijn der menschen en volken te zorgen

4. Alle godsdienstwaarheden vloeien uit de aangeboren kracht der menschelijke rede voort; van daar is de rede de allervoornaamste regel, waardoor de mensch de kennis aller waarheden, van welken aard ook, kan en moet verkrijgen.

5. De goddelijke openbaring is onvolmaakt en daarom onderhevig aan een voortdurenden en onbepaalden vooruitgang, welke met den voortgang der menschelijke rede moet samengaan.

6. Het geloof van Christus druischt te

de rede aan; en de goddelijke openbaring is, wel verre van aan 's menschen volmaking bevorderlijk te zijn, haar zelfs schadelijk.

7. De profetiën en wonderen in de H. Schrift medegedeeld en verhaald, zijn verzinselen van dichters, en de geheimen des christelijken geloofs zijn de slotsom van wijsgeerige navorschingen; en de boeken van het Oude en Nieuwe Testament behelzen mythische vonden, en Jesus Christus zelf is een mythisch verdictsel.

V. Wat moet men van al deze dwalingen denken?

A. Men moet van al deze dwalingen denken, dat zij eene belediging zijn voor het godsdienstig geloof van het menschedom, dat zij God en den mensch ontteeren, godsdienst en maatschappij vernietigen en de wereld omverwerpen, die zij tot den Chaos terugvoeren.

V. Wat volgt daaruit?

A. Daaruit volgt, dat de Syllabus, die ze veroordeelt, een weldaad is, waarvoor wij zeer dankbaar moeten zijn.

HOOFDSTUK VI.

Het gematigde rationalisme.

V. Wat is het gematigde rationalisme?

A. Het gematigde rationalisme is een

valsch stelsel, dat de rede gelijk stelt met het geloof, en beweert, dat men godgeleerde vraagstukken even als de wijsgeerige vraagstukken, enkel en alleen moet behandelen door ze aan de rede te toetsen.

V. Is dit stelsel zeer gevaarlijk?

A. Dit stelsel is zeer gevaarlijk: 1° omdat het, door de goddelijke leeringen aan de rede te onderwerpen, er op uit is, om van de leer van Christus een zuiver wijsgeerig stelsel te maken; 2° omdat het alle waarheden die boven de rede gaan, even als de mysteriën en wonderen, verwerpt; 3° omdat het tegenwoordig een groot aantal aanhangers telt, zelfs onder de onderwijzers der jeugd.

V. Leer ons het gematigde rationalisme kennen, zoo als de Syllabus het uiteenzet en veroordeelt.

A. Het gematigde rationalisme wordt aldus geformuleerd:

1. „Wijl de menschelijke rede met den godsdienst zelven gelijkstaat, daarom moet de godgeleerdheid op den zelfden voet als de wijsbegeerte behandeld worden.

2. Alle leerstukken van den Christelijken godsdienst, zijn zonder onderscheid het onderwerp van de natuurlijke wetenschap of de wijsbegeerte; en de bloot historiesch-gevormde menschelijke rede, kan uit hare eigene natuurlijke krachten en beginselen

tot de ware wetenschap over alle, ook de meer verborgene leerstukken geraken, zoo slechts die leerstukken aan de rede als onderwerp zijn voorgesteld.

3. Daar de wijsgeer te onderscheiden is van de wijsbegeerte, heeft hij het recht en den plicht, zich aan een door hem zelve waar bevonden gezag te onderwerpen; doch de wijsbegeerte kan, noch moet zich aan eenig gezag onderwerpen.

4. De Kerk moet, wel verre van de wijsbegeerte ooit terecht te wijzen, hare dwalingen veeleer gedoogen, en het aan haar overlaten, dat zij zich zelve verbeterde.

5. De dekreten van den Apostolischen Stoel en de Congregatiën van Rome, beletten den vrijen vooruitgang der wetenschap.

6. De leerwijze en beginselen naar welke de oude scholastieke leeraars de godgeleerdheid beoefenden, voegen in 't minst niet aan de behoeften onzer tijden en den vooruitgang der wetenschappen."

7. Men moet de wijsbegeerte behandelen zonder eenige acht te slaan op de bovennatuurlijke openbaring."

V. Op wie heeft deze laatste veroordeeling betrekking?

A. Deze laatste veroordeeling heeft betrekking op bijna alle hedendaagsche leerstellingen der *wijsgeerige scholen*, waar men zich aanmatigt, alle waarheden te onder-

wijzen, enkel en alleen door de kracht van het *lumen naturale* (natuurlijke licht,) zonder ooit te spreken over Christus of het Christendom.

HOOFDSTUK VII.

Het indifferentisme.

V. Van welk indifferentisme is hier sprake?

A. Er is hier sprake van het indifferentisme of de onverschilligheid in zake van godsdienst.

V. Wat is onverschilligheid in zake van godsdienst?

A. De onverschilligheid in zake van godsdienst, is het stelsel van hen, die alle godsdiensten of als waar of als valsch beschouwen, en er geen enkelen volgen.

V. Waarom beschouwen zij die als zoodanig?

A. Zij beschouwen ze als zoodanig, omdat zij de goddelijke openbaring loochenen en het er voor houden, dat alle godsdiensten door menschen zijn uitgevonden.

V. Wat moet men van dit stelsel denken?

A. Men moet van dit stelsel denken, dat het ongerijmd is in zijn beginsel en noodlottig in zijn gevolgen.

V. Waarom ongerijmd in zijn beginsel?

A. Het is ongerijmd in zijn beginsel, omdat het bestaan van een geopenbaarden en voor allen verplichtenden godsdienst, een feit is, zoo zeker als het bestaan der zon.

Vr. Waarom noodlottig in zijne gevolgen?

A. Het is noodlottig in zijne gevolgen, omdat het aan de ondeugd elken teugel en aan de deugd elke aanmoediging ontnemt en slechts aan dwang en geweld overlaat, om de orde in huisgezin en in maatschappij te bewaren.

V. Is dit stelsel zeer gevaarlijk?

A. Dit stelsel is te gevaarlijker, daar het tot richtsnoer dient voor het gedrag van een groot aantal menschen, en omdat het is opgenomen in wetten, waardoor een gelijke bescherming aan alle eerediensten wordt verzekerd.

V. Wat beteekent deze gelijke bescherming?

A. Deze gelijke bescherming beteekent, dat de goevernementen aan niets gelooven, en dat de volkeren hun ondergang te gemoet gaan, aangezien geen enkel volk zonder godsdienst kan leven of ooit geleefd heeft.

HOOFDSTUK VIII

Het latitudinarisme.

V. Wat is het latitudinarisme?

A. Het latitudinarisme is het stelsel, volgens het welke iedereen vrij is in de keuze van den godsdienst die hem het beste aanstaat.

V. Wat leert het?

A. Het leert 1^e dat men in elken godsdienst kan zalig worden; 2^e Dat de christelijke secten slechts verschillende vormen van den waren godsdienst zijn, in welke secten men evengoed zijne zaligheid kan bewerken als in den Katholieken godsdienst.

V. Leer ons het latitudinarisme en het indifferentisme kennen, zoo als zij in den Syllabus zijn uiteen gezet.

1. „Het staat ieder mensch vrij, dien godsdienst te omhelzen en te belijden, welken iemand, door het licht der rede geleid, voor waar houdt.

2. De menschen kunnen in elken godsdienst den weg des eeuwigen heils vinden en het eeuwig heil verwerven.

3. Men moet althans een goede hoop hebben op het eeuwig heil van hen allen, die geenszins in de ware Kerk van Christus leven.

4. Het Protestantisme is niets anders

dan een verschillende vorm van denzelfden waren Christelijken godsdienst, waarin het, zoowel als in de Katholieke Kerk, gegeven is aan God te behagen."

V. Krachtens welk recht is de mensch verplicht den Katholieken godsdienst te belijden?

A. De mensch is krachtens het natuurlijk en het goddelijk recht verplicht den Katholieken godsdienst te belijden.

V. Waarom?

A. Krachtens het natuurlijk recht, omdat dit elken mensch verplicht de middelen aan te wenden, tot zijn einddoel noodig. Krachtens het goddelijk recht, omdat God den Katholieken Godsdienst geopenbaard, van altijd ingesteld en den menschen bevolen heeft te gelooven en te belijden.

V. Wat volgt daaruit?

A. Daaruit volgt: dat er na de instelling van den Katholieken Godsdienst, geen andere ware godsdienst geweest is, noch ooit zijn zal. Alle andere zijn secten, die den naam van godsdienst niet verdienen.

HOOFDSTUK IX

Het Socialisme.

V. Wat is het Socialisme?

A. Het Socialisme is een nieuw woord dat een staatkundige en godsdienstige

secte aanduidt, die een algemeene, eveneens op eene algemeene gelijkheid gevestigde vereeniging beoogt.

V. Door welke middelen kan het Socialisme zijn doel bereiken?

A. Het Socialisme kan zijn doel slechts bereiken door de geheele omverwerping van de bestaande orde, door de vernietiging van elk godsdienstig en maatschappelijk gezag en de intrekking van alle verkregen rechten.

V. Welk is derhalve het laatste woord van het Socialisme?

A. Het laatste woord van het Socialisme is, de algemeene krijg der minderen tegen de meerderen; der armen tegen de rijken; der werklieden tegen hunne patroons; van alle degenen die niets bezitten tegen hen die iets bezitten.

V. Welken naam geeft het Socialisme aan dien uitslag van zijn pogen.

A. Het Socialisme noemt dien uitslag van zijn pogen, de *Sociale liquidatie* (het geen zooveel beteekent als de vereffening van alle rangen der maatschappij), een trouweloos woord, dat de volkeren verblindt en voor de toekomst doet beven.

HOOFDSTUK X.

Het Communisme.

V. Wat is het Communisme?

A. Het Communisme is het Socialisme in beoefening gebracht?

V. Hoedat?

A. Door algemeene gelijkheid te willen bewerken, voert het Socialisme tot het gemeenschappelijk bezit, bij gevolg tot de gelijkmatige verdeeling van alle goederen. Het heft allen eigendom op, neemt alle verhouding in het huisgezin weg, en verwoest alle maatschappelijke verdeeling in rangen, die op rijkdom en stand gegrond is.

Vr. Hoeveel soorten van Communisme zijn er?

A. Er zijn twee soorten van Communisme.

V. Welke is de eerste?

A. De eerste is het Communisme der *verdeelers*, die het volgende willen bewerken: hij die niets heeft, neemt van hem die wel wat heeft; die minder heeft, neemt van hem die meer heeft, totdat men de geheele wereld op eene lijn heeft gebracht.

V. Wat moet men van de eerste soort van Communisme denken.

A. Men moet van deze eerste soort van Communisme denken, dat het het meest onreine en het meest ongerijmde droombeeld is, dat nimmer verwezenlijkt kan worden.

HOOFDSTUK XI.

(Vervolg.)

V. Welke is de tweede soort van communisme?

A. De tweede soort van communisme is het communisme van den staat.

V. Waarin bestaat dit?

A. Het bestaat daarin, dat de staat, zonder toezicht of verantwoordelijkheid willende regeeren, zich meester maakt van de zielen, van de vrijheid, van de goederen en van het leven der onderdanen.

V. Zou zulk een communisme mogelijk zijn?

A. Zulk een communisme zou mogelijk zijn wanneer een tirannieke macht zich van alles meester maakte: van de zielen door de opvoeding, van de vrijheid door alle macht in een middelpunt samen te trekken, van het vermogen door belastingen en door wetten die het recht van eigendom onrechtvaardiglijk beperken of zelfs vernietigen, en van het leven, door algemeenen dienstplicht; en dat alles zonder andere beperking dan haar eigen wil

V. Hoe moet men den Syllabus beschouwen, die het socialisme en het communisme veroordeelt?

A. Men moet den Syllabus die het commu-

nisme en het socialisme veroordeelt, beschouwen als een onwaardebaren dienst, aan de maatschappij bewezen.

V. Geef daarvoor de reden op.

A. De reden daarvoor is, dat het socialisme en het communisme twee groote dwalingen zijn, die de tegenwoordige wereld met een geweldadigen omkeer van zaken bedreigen.

HOOFDSTUK XII.

De geheime genootschappen.

V. Wat zijn geheime genootschappen?

A. De geheime genootschappen zijn in het duister werkende vereenigingen, samengesteld uit leden van alle natiën en van alle godsdiensten, die, onder voorwendsel van onderling hulpbetoon, van vrijheid en vooruitgang, zich door vreeselijke eeden verbinden om den godsdienst en de maatschappij te verwoesten.

V. Hoe weet men dit?

A. Men weet het uit hunne geschiedenis, uit de bekentenissen van hunne hoofden, uit den aard van hunne verbintenissen en uit hunne werken.

V. Waarom gaan zij die verbintenissen aan?

A. Zij gaan die verbintenissen aan, omdat zij den godsdienst en de maatschappij

beschouwen als de hinderpalen voor de verwezenlijking van hunne plannen.

V. Welke zijn hunne plannen?

A. Hunne plannen zijn, om zooveel mogelijk te genieten en daartoe alle mogelijke midelen aan te wenden.

V. Noem de voornaamste geheime genootschappen eens op.

A. De voornaamste geheimegenootschappen zijn: het solidarisme, de vrijmetselarij en de internationale.

V. Tellen deze genootschappen vele leden?

A. Deze genootschappen tellen vele leden zoowel in de oude als in de nieuwe wereld.

V. Hoe moet men ze beschouwen?

A. Men moet ze beschouwen als groote afdeelingen van het leger van satan, die op weg zijn om zich van de menschheid meester te maken.

HOOFDSTUK XIII.

De bijbelgenootschappen en de clerico-liberale genootschappen.

V. Wat zijn bijbelgenootschappen?

A. De bijbelgenootschappen zijn protestantsche vereenigingen, die door middel van talrijke zendelingen, in alle werelddeelen, meer of minder vervalschte bijbels,

dwaaleeringen en vooral lasteringen tegen de katholieke Kerk verspreiden.

V. Doen zij veel kwaad?

A. Zij doen veel kwaad, in dien zin, dat zij veel goeds beletten.

V. Hoe beletten zij dat?

A. Zij beletten het, omdat hunne zendingen, door het tegenovergestelde te leeren van hetgeen de katholieke missionarissen leeren, verwarring brengen in de geesten der ongeloovigen, die, niet meer wetende waaraan zij zich moeten houden; weigeren zich te bekeeren.

V. Welke zijn de andere bijbelgenootschappen die eveneens veroordeeld zijn?

A. De andere, eveneens veroordeelde, bijbelgenootschappen, zijn vereenigen van lieden die moeite en gelden besteden om boeken te verspreiden die strijdig zijn met het geloof en de goeden zeden.

V. Wat zijn clerico-liberale genootschappen?

A. De clerico-liberale genootschappen zijn vereenigingen van nog jeugdigen oorsprong, die bestaan uit een zeker aantal afvallige geestelijken, die de Kerk, hunne moeder, wier ergernis en smart zij zijn, lasteren.

V. Tellen zij vele leden?

A. Zij hebben nooit vele leden geteld; tegenwoordig bestaan zij niet meer als

een aaneengesloten lichaam, zij worden slechts vertegenwoordigd door enkele afzonderlijk staande personen, die het met elkander niet anders eens zijn, dan in het recht om te mogen huwen.

V. Welke eigenschappen kent de Syllabus toe aan de dwalingen, in de vier voorgaande hoofdstukken vermeld?

A. De Syllabus kenschetst de dwalingen in de vier voorgaande hoofdstukken uiteen gezet, als een *pest*, die dikwijls door de strengste veroordeelingen getroffen is.

HOOFDSTUK XIV.

Dwalingen betreffende de Kerk en hare rechten.

V. Is het van veel belang de dwalingen te kennen, die de Kerk en hare rechten betreffen?

A. Het is van veel belang de dwalingen te kennen, die de Kerk en hare rechten betreffen, omdat deze dwalingen zeer gevaarlijk zijn en zoo verspreid, dat zelfs velen niet meer als dwalingen beschouwd worden.

V. Noem die op, welke door den Syllabus worden aangeduid.

A. Ziehier die, welke in den Syllabus aangeduid worden:

1. „De Kerk is geene ware en volmaakte, geheel vrije maatschappij, en zij bezit

geene eigene en blijvende, haar door haren goddelijken Stichter verleende rechten; maar het komt der burgerlijke macht toe te bepalen, wat de rechten zijn der Kerk, en wat de grenzen, binnen welke zij die rechten kan uitoefenen.

2 De kerkelijke macht moet haar gezag niet uitoefenen zonder verlof en instemming der burgerlijke regeering.

3. De Kerk heeft de macht niet, om leerstellig te bepalen, dat de godsdienst der Katholieke Kerk de eenig ware is.

4. De verplichting, waardoor de Katholieke leeraars en schrijvers volstrekt gebonden zijn, bepaalt zich alleen tot datgene, wat door het onfeilbaar oordeel der Kerk voorgesteld wordt als door allen te gelooven leerstukken des geloofs.

5. De Roomsche Opperpriester en de algemeene Conciliën zijn buiten de grenzen hunner macht gegaan, hebben zich de rechten der vorsten aangematigd, en hebben ook in het bepalen van zaken des geloofs en der zeden gedwaald.

6 De Kerk heeft geen macht om dwang te gebruiken, noch eenige rechtstreeksche of zijdelingsche tijdelijke macht.

7. Buiten de macht met het episcopaat verbonden, is er eene andere, tijdelijke macht aan toegekend, door het burgerlijk bewind of uitdrukkelijk of stilzwijgend

vergund, en daarom ook door het burgerlijk bewind, wanneer dit het goedvindt, te herroepen.

HOOFDSTUK XV.

(*vervolg.*)

8. De Kerk heeft geen, haar van nature eigen en wettig recht om te verkrijgen en te bezitten.

9. De gewijde dienaars der Kerk en de Roomsche Opperpriester moeten volstrekt van alle zorgen en alle heerschappij over tijdelijke zaken uitgesloten worden.

10. Het is den Bisschoppen zonder vergunning der Regeering, niet eens geoorloofd, de Apostolische brieven af te kondigen.

11. De gunsten door den Roomschen Opperpriester toegestaan, moeten voor ongeldig gehouden worden, zoo ze niet door de Regeering zijn aangevraagd.

12. De immuniteit van de Kerk en kerkelijke personen, heeft haren oorsprong in het burgerlijk recht.

13. De kerkelijke rechtbank voor tijdelijke, het zij burgelijke of lijfstraffelijke rechtszaken van geestelijken moet geheel worden opgeheven, zelfs zonder raadpleging en ondanks het verzet van den Apostolischen Stoel.

14. Zonder eenige schending van het natuurrecht en de billijkheid, kan men de persoonlijke immuniteit, waardoor geestelijken van den last der dienstplichtigheid en werkelijken krijgsveld worden uitgenomen, afschaffen; de burgerlijke vooruitgang vordert die afschaffing, voornamelijk in eene maatschappij, die naar een regeeringsvorm in vrijer zin is ingericht.

15. Het behoort niet uitsluitend tot de kerkelijke macht van jurisdictie, om bij eigen, haar van nature toekomend recht de leering in zake van godgeleerdheid te bestieren.

16. De leer van hen, die den Roomschen Opperpriester vergelijken bij een vrij vorst, wiens handeling zich over de gansche Kerk uitstrekt, is eene leer welke in de middeleeuwen is opgekomen.

17. Niets belet, dat door een besluit van eenig algemeen Concilie of door de feitelijke daad aller volken, het Opperpriesterschap van Rome's Bisschop en stad op een anderen Bisschop en een andere stad worde overgebracht.

18. Men mag nationale Kerken instellen die aan het gezag van den Roomschen Opperpriester onttrokken en geheel van hem gescheiden zijn.

19. Tot de scheiding der Kerk in Oostersche en Westersche, hebben overmatige

willekeurigheden der Roomsche Opperpriesters bijgedragen.

V. Waarom veroordeelt de Kerk al deze dwalingen die haar zelve betreffen?

A. De Kerk veroordeelt al deze dwalingen die haar zelve betreffen, in het belang der rechtvaardigheid en der waarheid, die aan haar hoede zijn toevertrouwd, en in het belang der volkeren, hare kinderen die niet kunnen bloeien noch leven, zonder de rechtvaardigheid en de waarheid.

HOOFDSTUK XVI.

Dwalingen betreffende de burgerlijke maatschappij, zoo in haar zelve, als in hare betrekkingen tot de Kerk beschouwd.

V. Welke zijn de dwalingen betreffende de burgerlijke maatschappij, die door den Syllabus veroordeeld zijn?

A. De dwalingen betreffende de burgerlijke maatschappij, door den Syllabus veroordeeld, zijn de volgende:

1. „De staat bezit, als de oorsprong en bron van alle rechten, een door geen grenzen omschreven recht.

2. De leer der Katholieke Kerk is in strijd met het welzijn en de belangen der menschelijke maatschappij.

3. Aan de burgerlijke macht, al is zij ook in handen van een ongeloovigen bewindvoer-

der, komt eene indirecte negatieve macht op godsdienstzaken toe; haar dan ook komt niet enkel, wat men het recht van *Exequatur* 1) noemt, toe, maar ook het recht wat men *beroep tegen misbruik* heet (*appel comme d'abus.*)

4. Bij botsing der wetten van beide de machten, gaat het burgerlijk recht voor.

5. De leekemacht heeft de bevoegdheid, om plechtige overeenkomsten (konkordaten) aangaande het gebruik van rechten welke tot de Kerkelijke immunitie behoren, met den Apostolischen Stoel aangegaan, zonder diens toestemming, ja zelfs ondanks zijn verzet, te verbreken, nietig te verklaren en te maken.

6. Het burgerlijk gezag kan zich mengen in zaken welke tot den godsdienst, de zeden en het geestelijk bestuur behoren. Van daar kan het oordeelen over de onderrichtingen, welke de herders der Kerk overeenkomstig hun ambt tot richtsnoer voor de gewetens uitvaardigen; het kan zelfs beslissen over de toediening der heilige Sacramenten, en over de vereischte gesteltenissen om ze te ontvangen.

7. Het geheele bestuur der openbare

---

1) Het recht van *Exequatur* bestaat daarin, dat de staat zich aanmatigt om de uitvoering van een, door den Heiligen Stoel genomen maatregel, toe te staan of te beletten.

scholen, waar de jeugd van eenigen Christen staat onderwijs ontvangt, kan en moet, enkel de bisschoppelijke Seminariën onder eenig opzicht uitgenomen, aan het burgerlijk gezag toegekend worden, en wel in die mate, dat men aan geen gezag hoegenaamd, eenig recht toekent om zich in de schooltucht, in het bestuur der studiën, in het verleenen van graden, in de keuze of goedkeuring der leeraars te mengen.

V. Waarom veroordeelt de Kerk al deze stellingen?

A. De Kerk veroordeelt deze stellingen, omdat het zoovele dwalingen zijn, die de Christelijke wereld naar het despotisme der heidensche oudheid terugvoeren, waar alle tijdelijke en geestelijke macht, dat wil zeggen ziel en lichaam, waren overgeleverd aan de grillen van een man, dien men *Keizer en Opperpriester* noemden.

HOOFDSTUK XVII.

(*Vervolg.*)

Vr. Zet hetzelfde antwoord voort.

A. 8. Ja zelfs in de Seminariën voor geestelijken, is de te volgen inrichting der studiën aan het burgerlijk gezag onderworpen.

9. De beste regeling der burgerlijke

maatschappij vordert, dat men de volkscholen voor alle kinderen uit elke volksklasse, en in 't algemeen alle openbare instellingen, voor de letteren, de hoogere wetenschappen en de opvoeding der jeugd bestemd, aan alle gezag, leiding, macht en inmenging der Kerk onttrekke, en geheel aan het goëddunken van het burgerlijk en politiek gezag onderwerpe, naar het welbehagen der bewindvoerders en de richting van de algemeene meeningen des tijds

10. Katholieken kunnen hunne goedkeuring hechten aan zulk eene opleiding der jeugd, welke van het Katholieke geloof en de macht der Kerk gescheiden is, en alleen op wetenschap van het natuurlijke let en zich enkel, of althans hoofdzakelijk, bij het aardse maatschappelijke leven bepaalt.

11. Het burgerlijk gezag kan beletten, dat de bisschoppen en de geloovige volken vrije en wederkeerige gemeenschap met den Roomschen Opperpriester hebben.

12. Het leekegezag heeft van zelf het recht om Bisschoppen voor te stellen en kan van hen vorderen, dat zij de zorg over de diocesen op zich nemen, voordat zij van den H. Stoel hunne aanstelling en Apostolische Brieven ontvangen.

13. Zelfs heeft de leekeregeering het

recht, om Bisschoppen van de uitoefening hunner herdelijke bediening te ortzetten, en zij is niet gehouden, aan den Roomschen Opperpriester te gehoorzamen in het geen de oprichting van bisdommen en de aanstelling van Bisschoppen betreft.

14. De regeering kan op eigen gezag den ouderdom, gelijk die door de Kerk voor de kloosterprofessie zoo van vrouwen als mannen is voorgeschreven, veranderen, en aan alle kloostervereenigingen verordenen, dat zij niemand zonder haar verlof tot het afleggen van plechtige geloften toelaten.

15. Men moet de wetten afschaffen, welke ter bescherming van de kloostervereenigingen, van dezer rechten en bedieningen strekken; zelfs kan de burgerlijke regeering aan al diegenen hulp verleenen, die het aanvaarde kloosterleven willen verzoeken en hunne plechtige beloften verbreken; evenzeer kan zij die kloostervereenigingen, zoowel als de collegiale kerken, en eenvoudige beneficiën, zelfs van patronaatsrecht, geheel en al vernietigen, en dier goederen en inkomsten, onder het beheer en de vrije beschikking der burgerlijke macht brengen en daaraan verzekeren.

16. Koningen en vorsten zijn niet slechts aan de jurisdictie der Kerk ontheven, maar

staan ook in het maken van jurisdictiekwestiën boven de Kerk.

17 De Kerk moet van den Staat, en de Staat van de Kerk gescheiden worden.

V. Wat toont de veroordeeling van al deze dwalingen aan?

A. De veroordeeling van al deze dwalingen toont de strekking van de hedendaagsche wereld aan, om de heerschappij van den mensch in plaats te stellen van die van God.

V. Waarheen leidt dit streven?

A. Dit streven leidt er toe, om de menschheid op nieuw in den afgrond van slavernij, ellende en verlaging te dompelen waaruit het christendom haar getrokken heeft.

HOOFDSTUK XVIII.

Dwalingen over de natuurlijke en christelijke Zedenleer.

V. Wat is de zedenleer?

A. De zedenleer is de richtsnoer der zeden, dat wil zeggen: van het gedrag van den mensch ten opzichte van God, van zijn evenmensch en van zich zelve.

V. Wat is het doel der zedenleer?

A. Het doel van de zedenleer is, den mensch te leiden tot de eindbestemming

van het leven hier op aarde en de verkrijging van het eeuwige leven.

V. Vanwaar komt de zedenleer?

A. De zedenleer komt van God en kan slechts van Hem komen.

V. Waarom?

A. Omdat het slechts aan God, den Schepper van den mensch toekomt, om hem zijn bestemming te leeren kennen, alsmede de middelen om daartoe te geraken.

V. Wat volgt daaruit?

A. Daaruit volgt, dat er slechts ééne zedenleer is die door God is gegeven, anders gezegd, de christelijke zedenleer.

V. Welke zijn de dwalingen betreffende de zedenleer, die door den Syllabus veroordeeld zijn?

A. Zie hier de dwalingen betreffende de zedeleer die door den Syllabus veroordeeld zijn :

1. „De zedenwetten behoeven geene goddelijke bekrachtiging, en het is volstrekt niet noodig, dat de menschelijke wetten met het natuurrecht overeenkomen, of van God verbindende kracht ontvangen.

2. De wijsbegeerte en de zedenkunde, als ook de burgerlijke wetten, kunnen en moeten van het goddelijk en het kerkelijk gezag afwijken.

3. Er zijn geen andere krachten te erkennen, dan die in het stof zetelen, en

alle zedelijkheid en eerzaamheid is te stellen in het opeenhoopen en vermeerderen van rijkdommen, hoe dan ook, en in het verzadigen zijner lusten.

4. Het recht bestaat in het stoffelijk feit, en alle menschelijke plichten zijn een ijdele naam, en alle menschelijke feiten hebben kracht van recht.

5. Het gezag is niets anders dan de slotsom van het getal en stoffelijke krachten.

HOOFDSTUK XIX.

(Vervolg.)

6. De welgelukkende onrechtvaardigheid van een feit doet niets te kort aan de heiligheid van het recht.

7. Het beginsel van non interventie moet uitgeroepen en gehouden worden.

8 Men mag aan zijne wettige vorsten de gehoorzaamheid weigeren en zelfs tegen hen opstaan.

9. Zoowel de schending van elken en den heiligsten eed, als onverschillig welke snood- en schanddaad, met de eeuwige wet in strijd, ze zijn niet alleen in het minst niet af te keuren, maar zelfs volkomen geoorloofd en hoogst te prijzen, wanneer het uit liefde tot het vaderland geschiedt.

V. Wat doet de Syllabus door deze dwalingen te veroordeelen?

A. Door al deze dwalingen te veroordeelen, bewijst de Syllabus de grootste diensten aan de maatschappij.

V. Leg dit antwoord eens uit.

A. De dwalingen, die de Syllabus hier veroordeelt, zijn: de *onafhankelijke zedenleer*, dat wil zeggen: de vernietiging van elk bepaald onderscheid tusschen goed en kwaad; het *recht van den sterksten*, dat wil zeggen, de vernietiging van het recht en de rechtvaardigheid; de *eigenmachtige heerschappij van de meerderheid*, dat de vernietiging van de waarheid is, het *maatschappelijke eigenbelang*, dat de vernietiging is van de liefdadigheid en van de wederzijdse verplichtingen tusschen christelijke volkeren, den *Koningsmoord*, dien alle revolutionairen als een zeer wettige daad beschouwen.

Vr. Wat zou er gebeuren wanneer deze dwalingen de overhand kregen?

A. Wanneer deze dwalingen de overhand kregen, zou er voor niemand, noch voorlichting, noch geweten, noch waardigheid, noch vrijheid, noch zekerheid zijn.

HOOFDSTUK XX.

Dwalingen betreffende het christelijke huwelijk.

V. Wat is het christelijke huwelijk?

A. Het christelijke huwelijk is een

Sacrament, waarbij uitsluitend het gezag der Kerk zich doet gelden.

V. Welke zijn de gewichtige redenen waarom de Kerk de dwalingen betreffende het christelijke huwelijk veroordeelt

A. De gewichtige redenen waarom de Kerk de dwaling betreffende het Christelijke huwelijk veroordeelt, zijn: 1. dat het christelijke huwelijk de eenige grondslag is van het christelijke huisgezin; 2. dat het christelijke huisgezin de grondslag is van de christelijke natie; 3. dat de christelijke natie al hare waardigheid te danken heeft aan het christendom, dat door het christelijke huwelijk aan haar hoede wordt toevertrouwd; 4. dat de afschaffing van het christelijke huwelijk de verlaging zou zijn van het huisgezin en de ondergang der maatschappij.

V. Leer ons de, door den Syllabus veroordeelde dwalingen betreffende het christelijke huwelijk kennen.

A. Zie hier de dwalingen betreffende het christelijke huwelijk, die door den Syllabus veroordeeld zijn:

1. Het kan op generlei wijze toegestaan worden, dat Christus het huwelijk tot de waarheid van een Sacrament verheven heeft.

2. Het Sacrament des huwelijks is slechts iets, wat bij het contract komt en hiervan gescheiden kan worden, en het Sacrament zelf bestaat enkel in den huwelijkszegen.

3. Door het natuurrecht is de band des huwelijks niet onverbreekbaar, en in verschillende gevallen kan de eigenlijk-gezegde echtscheiding door het burgerlijke gezag verordend worden.

4. De Kerk heeft de macht niet om ontbindende huwelijksbeletselen in te voeren, maar die macht komt toe aan het burgerlijk gezag, door hetwelk de bestaande beletselen moeten weggenomen worden.

5. De Kerk is in latere eeuwen ontbindende huwelijksbeletselen gaan invoeren, niet van een haar eigen recht, maar van dat recht gebruik makend hetwelk zij aan de burgerlijke macht had ontleend.

HOOFDSTUK XXI

(*Vervolg.*)

6. De Kanons der kerkvergadering van Trente, bij welke diegenen met het anathema worden getroffen, die de bevoegdheid der Kerk tot het invoeren van ontbindende huwelijksbeletselen durven loochenen, zijn of niet van leerstellige beslissing, of van die ontleende macht te verstaan.

7. De wijze, door de kerkvergadering van Trente (aangaande de huwelijksvoltrekking) bepaald, verbindt niet op straffe

van ongeldigheid, waar de burgerlijke wet eene andere wijze voorschrijft, en wil, dat het huwelijk door deze nieuwe wijze van kracht zij.

8. Bonifacius VIII heeft het eerst verklaard, dat de gelofte van zuiverheid bij de wijding afgelegd, het huwelijk nietig maakt.

9. Uit kracht van het louter burgerlijk kontract kan er tusschen christenen een waar huwelijk bestaan; en het is valsch, dat óf het huwelijkskontract tusschen christenen altijd een Sacrament is, óf er in het geheel geen kontract is, zoo het Sacrament wordt uitgesloten.

10. Huwelijkszaken en huwelijksbeloften behooren van nature tot de burgerlijke rechtbank.

NB. Hiertoe zijn twee andere dwalingen te brengen: over het afschaffen van het celibaat der geestelijken, en over den voorrang, aan den echtelijken staat boven den maagdelijken staat toe te kennen. De eerste is veroordeeld in de Encykl. *Qui pluribus* van 9 Nov. 1846, de tweede in het Apost. Schrijven *Multiplices inter* van 10 Junij 1851.

V. Waarom veroordeelt de Syllabus opnieuw de dwalingen over het christelijke huwelijk?

A. De Syllabus veroordeelt de dwalingen over het christelijke huwelijk opnieuw:

1. Omdat de echtscheiding, die de ondergang van het christelijke huwelijk is, in de protestantsche landen bij de wet is ingevoerd en omdat zij door sommige zoogenaamde katholieke wetgevers wordt verlangd; 2. Omdat de *burgerlijke verbinten*, die geen huwelijk is, maar een openbare onwettige sameleving, in verschillende zich Katholiek noemende landen als een voldoende huwelijk wordt beschouwd, en zich bij andere recht van bestaan zoekt te verwerven.

HOOFDSTUK XXII

Dwalingen betreffende de tijdelijke macht van den Heiligen Vader.

V. Welke zijn de dwalingen betreffende de tijdelijke macht van den Heiligen Vader, die door den Syllabus veroordeeld worden?

A. De dwalingen over de tijdelijke macht van den Heiligen Vader, die door den Syllabus veroordeeld worden, zijn de volgende:

1. De bestaanbaarheid van het tijdelijke met het geestelijke rijk, is een strijdvraag onder de kinderen van de Christelijke en Katholieke Kerk.

2. De afschaffing van het burgerlijk bewind, hetwelk de Apostolische Stoel bezit, zou hoogst voordeelig zijn voor de vrijheid en het geluk der Kerk.

„NB. Buiten deze uitdrukkelijk aangewezen dwalingen zijn er vele ingewikkeld veroordeeld in de voorstelling en aandringing der, door alle katholieken vastelijk te houden leer over de wereldlijke vorstenmacht van den Roomschen Opperpriester. Deze leer wordt overvloedig voorgehouden en de allocutie: *Quibus quantisque*, van 20 April 1849; in de allocutie: *Si semper antea*, van 20 Mei 1850; in het Apostolisch Schrijven: *Cum catholica Ecclesia*, van 26 Maart 1860; in de allocutie: *Novos*, van 28 September 1850; in de allocutie: *Jam dudum*, van 18 Maart 1861; in de allocutie: *Maxima quidem*, van 9 Junij 1862.”

HOOFDSTUK XXIII.

Oorzaken dezer dwalingen.

V. Van waar komen de talrijke dwalingen die in onze dagen over de tijdelijke macht van den Paus verspreid zijn?

A. De talrijke dwalingen die in onze dagen over de tijdelijke macht van den Paus verspreid zijn, komen voort uit den modernen tijdgeest, die de oorzaak is van de verflauwing van het geloof, en vooral uit den verborgen haat van de verklaarde vijanden van den godsdienst en de maatschappij.

V. Waarom van den godsdienst?

A. Omdat zij, door de tijdelijke macht van den Paus op te heffen, met het oog op den tegenwoordigen stand van zaken, hem de uitoefening van zijn geestelijk gezag onmogelijk willen maken.

V. Hoedat zoo?

A. Omdat de Paus, wanneer hij ophoudt koning te zijn, onderdaan wordt; wanneer de Paus onderdaan is geworden, kan zijn woord gesmoord worden, of voor het oog der volkeren het onafhankelijk karakter verliezen, wat het noodig heeft om door allen zonder aarzelen gehoorzaamd te worden, zelfs al moest men er zijn bloed voor storten.

V. Waarom nog meer?

A. Omdat zij de vrijheid schenden van de Kerk, die onafhankelijk moet zijn van elke tijdelijke macht, en omdat het laatste gevolg van hunne aanvallen zou zijn, om aan den Heiligen Vader de middelen te ontnemen hetzij om zijne vertegenwoordigers bij de voornaamste natiën te behouden, het zij overeenkomstig zijne waardigheid bisschoppen te benoemen, het zij eindelijk om te voorzien in de veelvuldige behoeften van de Katholieke wereld, wanneer deze aan den Heiligen Stoel worden kenbaar gemaakt.

V. Heeft Pius IX, nu hij van zijn tijdelijke macht beroofd is, zijne vertegenwoordigers niet meer?

A. Ofschoon Pius IX van zijn tijdelijke macht beroofd is, heeft hij tot dusverre zijn Nuntiusen of vertegenwoordigers behouden, hij heeft dit niet te danken aan zijne eigene hulpmiddelen, maar aan de giften der geloovigen. Deze giften zijn slechts tijdelijke hulpmiddelen, die zoo zeer verminderen kunnen, dat het moeielijk, zoo niet onmogelijk wordt, om de vertegenwoordigers van den Heiligen Stoel te behouden.

V. Waarom eindelijk nog meer?

A. Omdat de vijanden van de tijdelijke macht, den Heiligen Vader en den katholieken godsdienst berooven van de uiterlijken vorstelijken glans, die vooral heden ten dage zoo noodzakelijk is, om aan koningen en volkeren eerbied in te boezemen.

V. Waarom zijn zij, die deze dwalingen verspreiden, vijanden der maatschappij,

A. Zij die deze dwalingen verspreiden zijn vijanden der maatschappij, omdat zij het despotisme bevorderen en tot scheuring voeren.

V. Hoe bevorderen zij het despotisme?

A. Zij bevorderen het despotisme, door de eenige stem te smoren, die de vrijheid der volkeren kan verdedigen tegen de tirannie hetzij van koningen of van het gemeen.

V. Hoe voeren zij tot scheuring?

A. Zij voeren tot scheuring, omdat door gelegenheid te geven dat men aan het woord des Pausen zou kunnen twijfelen, de eenheid en de standvastigheid der gehoorzaamheid onmogelijk worden.

V. Wat volgt daaruit?

A. Daaruit volgen verdeeldheden, die niet alleen noodlottig zijn voor het heil der zielen, maar ook voor de rust der Staten, en eindelijk de vorming van *nationale Kerken*, het geen de overmaat van ongeluk en schande is.

HOOFDSTUK XXIV.

Dwalingen betreffende het moderne liberalisme.

V. Wat is het moderne liberalisme?

A. Het moderne liberalisme is eene secte, die den modernen tijdgeest met de Kerk wil verzoenen.

V. Is deze verzoening mogelijk?

A. Om te weten of deze verzoening mogelijk is, is het voldoende den modernen tijdgeest te omschrijven.

V. Wat is de moderne tijdgeest?

A. De moderne tijdgeest is een geest van geheele of gedeeltelijke losmaking van elk gezag der Kerk.

V. Waar vindt men er het bewijs voor?

A. Het bewijs ligt hier in, dat de moderne tijdgeest de onveranderlijke grondstellin-

gen der Kerk wil verwringen, ten einde ze in overeenstemming te brengen met de veranderlijke en slecht gegronde eischen van de menschelijke meening.

V. Op welke punten eischt vooral het liberalisme deze verzoening?

A. Zie hier de punten waarvoor het liberalisme vooral deze verzoening eischt: vrijheid van geweten; gelijkheid van eerediensten; vrijheid der pers; onttrekken der staatkunde aan den invloed van den godsdienst.

V. Kan de Kerk eene dergelijke verzoening aannemen?

A. De Kerk kan en zal nimmer zulk eene verzoening aannemen, anders zou zij zich zelve van haar gezag berooven; de wetten, die haar ter bewaring zijn toevertrouwd schenden, en zich medeplichtig maken aan het ongeluk der volkeren.

V. Hoedat zoo?

A. Door de gewetensvrijheid en gelijkheid van eeredienst goed te keuren, zou de Kerk haar reden van bestaan verliezen, omdat er voor de oogen van de geheele wereld niet meer een éénen en waren godsdienst zou bestaan; door de vrijheid der pers, dat wil zeggen, de vrijheid om alles te mogen schrijven goed te keuren, zou zij de vrijheid wettigen om alles te

mogen doen; door de losmaking der staatkunde van den godsdienst goed te keuren, zou zij het menschelijke geweten zonder anderen richtsnoer laten dan den gril der vorsten of der vergaderingen die zonder eenige verantwoordelijkheid regeeren. Overal zou het geweld boven het recht gaan en op de zedenleer van het Evangelie zou de zedenleer der wolven volgen. 1)

HOOFDSTUK XXV.

Vervolg.

Vr. Wanneer dit zoo is, wat moet men dan wel van het moderne liberalisme denken?

A. Wanneer dit zoo is, moet men van het moderne liberalisme denken, wat de Heilige Vader er zelf van denkt.

V. Wat denkt deze er van?

A. Hij denkt, en verkondigt het luid, dat het moderne liberalisme een pest is, die des te gevaarlijker is, daar zij, die er door aangetast zijn, zich een naam geven, die in staat is om de onnadenkende en

---

1) Om gewichtige redenen, kunnen deze voorgewende vrijheden soms *gedoogd* worden, maar zij kunnen nooit verheven worden tot de waarheid van een *recht*. Het recht om b. v. de dwaling te mogen leeren, bestaat evenmin als het recht om te mogen stelen of moorden.

niet genoegzaam onderwezen menigte te misleiden.

V. Welken naam geven zij zich?

A. Zij geven zich den naam van *liberaal-Katholieken*, om te kennen te geven dat zij meer verlicht zijn en grootere vrienden van de vrijheid zijn, dan de Katholieken *zonder iets meer* en dan de Paus zelve.

V. Wat zijn dan in werkelijkheid de liberaal-Katholieken?

A. De liberaal-Katholieken zijn in werkelijkheid een handjevol hoogmoedigen, die beweren meer te weten dan de Paus, en beter dan hij en alle ware Katholieken, wat voor de tegenwoordige maatschappij past of niet past; en huichelaars, die even als de Jansenisten in den schoot der Kerk willen blijven, zonder tot de Kerk te behooren.

V. Hoedat zoo?

A. Omdat de liberaal-Katholieken, ofschoon zij zich Katholieken noemen en eenige godsdienstige plichten nakomen, met hardnekkigheid meeningen vasthouden, die geheel of gedeeltelijk in strijd zijn met de leeringen van den Heiligen Stoel, leeringen, waarnaar zij den regel van hun gedrag weigeren te richten.

V. Zijn zij zeer gevaarlijk?

A. Zij zijn zeer gevaarlijk: 1. als wolven onder de schapenvacht verborgen,

misleiden zij een menigte personen ;

2. hitsen zij het volk tot verachting en haat op tegen de ware Katholieken, die zij *ultramontanen* en vijanden van den vooruitgang noemen.

3. Door de inschikkelijkheid, die zij aan dwalingen bewijzen, zetten zij de gewichtigste belangen van de Kerk en de maatschappij op het spel.

V. Zijn zij zeer schuldig?

A. Zij zijn zeer schuldig: 1 om de redenen die wij zoo even hebben aangehaald; 2. omdat zij openlijk den Heiligen Vader weerstaan, en men kan hen evenmin vrijspreken, als men de *pest* kan vrijspreken van de verwoesting die zij veroorzaakt.

V. Noem een hunner grondstellingen op.

A. Een hunner meest geliefkoosde grondstellingen is deze: *De vrije Kerk in den vrijen Staat.*

V. Wat beteekent deze grondstelling?

A. Deze grondstelling beteekent niets; of zij beteekent de onafhankelijkheid van den Staat tegen over de Kerk, het geen de grondstelling is van een afschuwelijk despotisme en eene onmogelijkheid, die even groot is als een mensch te willen doen leven, terwijl men het lichaam van de ziel scheidt.

V. Wat is dan de grondstelling van het liberaal-Katholicisme.

A. De grondstelling van het liberaal-Katholicisme is dezelfde als die van alle scheuringen en ketterijen, een grondstelling van weerspanning aan het hooger gezag, en het leidt tot dezelfde gevolgen: verachting van Paus en Kerk, despotisme der vorsten en het ongeluk der volkeren.

HOOFDSTUK XXVI.

(*Vervolg.*)

V. Noem de, door den Syllabus veroordeelde stellingen, betreffende het moderne liberalisme op.

A. De door den Syllabus veroordeelde stellingen betreffende het moderne liberalisme, zijn de volgende:

1. Het is in dezen tijd niet meer dienstig, den Katholieken godsdienst met uitsluiting van alle andere eerediensten voor den eenigen waren godsdienst van Staat te behouden.

2. Van daar is er loffelijk in eenige Katholieke landen bij de wet voorzien, dat, zij die zich daar komen nederzetten, allen hun eigenen eeredienst openlijk mogen uitoefenen.

3. Immers het is valsch, dat de burgerlijke vrijheid van elken eeredienst, alsmede dat de, aan allen toegekende volmacht, om zonder uitzondering alle meeningen en gedachten openlijk en in 't openbaar be-

kend te maken, strekt, om de zeden en den zin der volken te lichter te bederven en de pest der onverschilligheid voort te planten.

4. De Roomsche Opperpriester kan en moet zich met den vooruitgang, het liberalisme en de nieuwere beschaving verzoenen en verstaan.

HOOFDSTUK XXVII.

Slot.

V. Waarom kan en moet de Paus zich niet met de boven aangehaalde zaken verzoenen?

A. De Paus kan en moet zich daar niet mede verzoenen, omdat zij er naar streven, om, zooals wij gezien hebben, het beschermende gezag der Kerk te verwoesten, en om den mensch te verlagen en ongelukkig te maken.

V. Op welke wijze streven de moderne vooruitgang en beschaving er naar om den mensch te verlagen en ongelukkig te maken?

A. De moderne vooruitgang en beschaving trachten den mensch te verlagen en ongelukkig te maken, omdat hun eenig of althans voornaamste doel is, om den zuiver stoffelijken welstand te vermeerderen, waarvan het gevolg is, dat de mensch

steeds meer en meer aan de aarde gehecht wordt en zijn eeuwige bestemming vergeet.

V. Hoedat zoo?

A. Om de klaarblijkelijke reden, dat, hoe meer de mensch zich met deze wereld bezig houdt, des te minder houdt hij zich met de andere bezig, hoe minder de mensch zich met de andere wereld bezig houdt, des te verder wijkt hij af van zijn doel; hoe meer de mensch van zijn doel af wijkt, des te meer verlaagt hij zich; en hoe meer hij zich verlaagt, des te schuldiger en ongelukkiger wordt hij.

Homo cum in honore esset, non intellexit: comparatus est jumentis insipientibus et similis factus est illis. Ps. XLVIII.

De mensch, toen hij in eere was, heeft niet begrepen: hij is gelijk gesteld met de redelooze dieren en aan hen is hij gelijk geworden.

EINDE.

I N H O U D.

	Bladz.
Voorrede	5
Hoofdstuk I. De Syllabus	9
" II. De gehoorzaamheid aan den Syllabus	10
" III. Noodzakelijkheid van de gehoorzaamheid aan den Syllabus	11
" IV. Dwalingen door den Syl- labus veroordeeld: het pantheïsme, het naturalis- me, het absolute rationa- lisme	13
" V. Vervolg	14
" VI. Het gematigde rationa- lisme	16
" VII. Het indifferentisme	19
" VIII. Het latitudinarisme . . .	21
" IX. Het socialisme	22
" X. Het communisme.	23
" XI. Vervolg	25
" XII. De geheime genootschap- pen	26

Hoofdstuk	XIII. De bijbelgenootschappen en de clerico-liberale ge- nootschappen	27
„	XIV. Dwalingen betreffende de Kerk en hare rechten	29
„	XV. Vervolg	31
„	XVI. Dwalingen betreffende de burgerlijke maatschappij het zij in zich zelve, het zij in haar verhouding tot de Kerk	33
„	XVII. Vervolg	35
„	XVIII. Dwalingen betreffende de natuurlijke en christelijke zedeleer.	38
„	XIX. Vervolg.	40
„	XX. Dwalingen betreffende het christelijke huwelijk.	41
„	XXI. Vervolg	43
„	XXII. Dwalingen betreffende de tijdelijke macht van den Heiligen vader.	45
„	XXIII. Oorzaken van deze dwa- lingen	46
„	XXIV. Dwalingen betreffende het moderne liberalisme	49
„	XXV. Vervolg	51
„	XXVI. Vervolg	54
„	XXVII. Slot.	55